

Vaasan nuorisovaltuusto

Joose Salomäki, Kari Kaustinen, Osku Hurtig

Turvallisuus lasten ja nuorten näkökulmasta

Onko nykypäivän maailma lapselle ja nuorelle turvallinen?

Tänään täällä paikalla on varmasti huolehtivaisia äitejä ja isiä jotka tekevät kaikkensa, jotta lapsilla olisi hyvä ja turvallinen olo. Mediasta on saanut lukea hurjista ja ikävistä tapaturmista, jotka ovat koskettaneet nuoria. On ollut kesän mittaan mainintoja lehdissä esimerkiksi poliisien kaatamista alkoholijuomista alaikäisiltä, mopokolareista, nuorten mielenterveydestä ja kouluhyvinvoinnista. Rajuja pääotsikoita keräävät uutiset, jotka koskettavat nuoria sekä arjessa tapahtuvat huonot asiat joihin nuoret liittyvät ikävän usein antavat aiheen pohtia onko nykypäivän maailma lapselle ja nuorelle todellakin turvallinen. Nuorista puhuttaessa huolenaiheeksi ja turvattomuutta aiheuttavaksi tekijäksi nousi nopeasti runsas alkoholin käyttö alaikäisenä. Tahot kuten WHO(Maailman terveysjärjestö) ja Amerikan lääkäriliitto luokittelevat alkoholismiin sairaudeksi. Kaikista ihmisistä, jotka käyttävät alkoholia n. 10%:sta tulee alkoholisteja eli heidät kohtaa sairaus nimeltään alkoholismi. On varsin todennäköistä, että tietyt henkilöt geneettisistä syistä johtuen joutuvat alkoholisteiksi. Alkoholismi on sairaus siinä missä syöpä, mutta tekee todellista hallaa alkoholistin perheelle, ystäville, sukulaisille jne. On syytä olla nuoren juomisesta huolissaan, jos siitä kasvaa pakonomainen tarve, joka tuo ongelmia. Muissa pohjoismaissa käytössä on minnesota-hoitomalli alkoholisteille, mikä on tilastojen mukaan huomattavasti tehokkaampi malli, kuin Suomessa käytössä oleva syy-seuraussuhteista lähtevä hoito. Kohauttava ensimmäinen ongelma jäänee pahuudeltaan kuitenkin seuraavan nuoria koskettavan ongelman eli huumeiden taakse. Tiedämme että, on myös tahoja, jotka sorvaavat huumeiden etenkin mietojen kuten kannabis puolesta. Yleinen asennepiiri lienee kuitenkin kielteinen, mutta onko tarpeeksi sillä aivan liian moni nuori sukupolvesta toiseen kokeilee huumausaineita, jotka tiedämme vaarallisiksi. Maailmanlaajuista huumekauppaa yksin Suomi ei pysty millään torjumaan. Uskallamme jopa nuorisovaltuustosta väittää, että kuka tahansa nuori Suomen kansalainen saa vaarallisiksi luokiteltuja aineita haltuun, jos haluaa. Erinäisissä paikoissa liikkuu milloin mitäkin kamaa. Ongelmanuori voi myös väärinkäyttää laillisesti lääkärin määräämiä lääkkeitä ja aiheuttaa näin itselleen huumaavan tilan. Emme tiedä onko vielä tässä maailmassa mahdollista maksimaalisesti estää nuorten huumeiden käyttöä, mutta varmasti jokainen voi varoitella nuoria huumeista ja hakea apua nuorelle, jos tarve on. Koululla on myös tärkeä rooli huumeiden vastaisessa työssä, mutta tärkein vastuu on kotiväellä. Yleinen luulo on kuitenkin otettava pois ajoissa, että huumeilla voidaan savuttaa yksityiskäytössä jotain hyvää! Hyvät paikallaolijat lienette kuulleet asiasta tupakointi moneen kertaan varoituksen sanat, mutta asia on kerta toisensa jälkeen syytä mainita. Yksi savuke sisältää noin 4000 erilaista kemikaalia, joista noin 50 on syöpää aiheuttavia. Yhteiskunnalliset kustannukset joita tupakoinnista aiheutuu ylittävät arvion mukaan moninkertaisesti summan, minkä valtio saa savukkeista verotuloina. Asiaa pitää ennen kaikkea kuitenkin ajatella yksilön näkökulmasta. Monet nuoret aloittavat alaikäisenä polttamisen, mikä tuo pahimmillaan rahallisia huolia nuorelle sekä edesauttavat myöhemmin esimerkiksi syövän puhkeamista. Nykypäivänä on lähes kaikki tieto tupakoinnin haitoista, mutta se ei jostain syystä kuitenkaan estä osaa nuorista tupakoimasta. Tupakkatuotteiden myynti on lain mukaan kielletty alle 18-vuotiailta, mutta on naivia väittää ettei alaikäiset saisi tupakkia haltuun tahtoessaan. Kuten alaikäisen alkoholin juomiseen, myös tupakointiin tarvitaan mahdollistava hakija, joka takaa nuorten tupakoinnin ja juomisen mahdollisuuden. Resurssija virkavallalla on rajalliset määrät nuorille hakuja tekevien valvomiseen. Kuitenkin tiukemmat lait, mitkä

aiheuttaisivat tuntuvat seuraukset täysi-ikäisille hakijoille, saattaisivat antaa pelotteen, mikä lieventäisi alaikäisille päätyvän tupakan ja alkoholin määrää. Nuoria ja miksei koko väestöä, joka tupakoi tulisi kannustamisen keinoin ohjata lopettamaan tupakointi. Tupakoinnin lopettamiseen ei vielä tällä hetkellä liene mitään patenttiraikaisua; kaiken on lähdettävä yksilöstä. Nuorta tupakoitsijaa voidaan kannustaa ostamalla hänelle aluksi niksa-purkkaa ja lupaamalla kenties jotain palkintoja, kun lopettaa tupakoinnin. Täällä Pohjanmaalla ja varmasti ympäri Suomea on ollut kuluneena vuonna mopokolareita, jotka ovat vaatineet kaikkein kovimman hinnan eli hengen moponkuljettajalta. Lähellä hengenmenoa on käyty varmasti montaa kertaa näiden kuolinkolareiden lisäksi. Suomen laki määrittelee mopon rakenteellisen nopeuden ylärajaksi 45 km/h. Liikenneturvan tekemän kyselyn mukaan 80% ammattikoululaisista ja lukiolaisista 70% oli virittänyt mopoaan. Osassa tapauksissa kyseessä voi olla myös pieni viritys, mikä helpottaa liikenteen mukana pysymistä. On aiheellista kyllä kysyä mitä kertoo liikenteestä, jos osa perustelee ”pikkuvirejä” juuri sillä, että pysyy helpommin liikenteessä ja on turvallisentuntuisempi ajaa. Taajamissa nopeusrajoitukset ovat yleensä 40 km/h eli mopon virittämiseen ei pitäisi olla syytä, mutta kuten tiedämme, että autoilijoillakin välillä voi kaasujalan kanssa tulla pieniä lipsahduksia. Toki on muistettava, että liiallista virittämistä esiintyy liikaa nuorten keskuudessa; mopo muuttuu nopeasti hengenvaaralliseksi pienilläkin virityksillä, jos tietää mitä tekee. Täytyy muistaa, ettei mopon runko eikä jarrut ole tarkoitettu kulkemaan samanlaisia nopeuksia, mitä kevarilla pääsee. On aivan loistavaa, että mopokortin saamisen ehdoksi on tulossa teoriakokeen lisäksi myös käsittelykoe. Tämä varmasti tulee lisäämään turvallisuutta mopoilijoille ja muulle liikenteelle. Vanhemmilla on myös vastuu asiassa monessa mielessä. Ei ole väärin esimerkiksi tarkastaa onko nuoren mopokypäri asiallinen tai jättää ottamatta prikkää variaattorista pois eli jättää auttamatta virittämisessä, vaikka nuori kuinka kinuuisi. Teineille, lapsille ja aivan perheen pienimmille tekee hallaa koti, missä ei ole hyvä olla. On lukemattomia syitä, miksi koti ei aina ole turvallisen ja hyvän tuntuinen paikka. Alkoholismi, väkivalta (fyysinen sekä henkinen), rajut perheriidat ja erot, vääränlaisten arvojen omaksuminen tekevät vahinkoa lasten ja nuorten käytökselle ja mielenterveydelle. Jopa vauvat aistivat, jos kotiympäristössä ei ole kaikki kunnossa. Kuuluisa filosofi John Locke katsoi, että ihmisen mieli syntymässä on tyhjä taulu *tabula rasa*. Meissä voi kehittyä pimeitä puolia ympäristön sanelemana. Esimerkiksi useat vangit sanovat kokeneensa lapsuudessa väkivaltaa. Lapset useimmiten omaksuvat sopivan roolin, millä selviytyä vallitsevista olosuhteista. Lapsen tehtävä ei ole sopeutua johonkin ”rooliin”. Lapsella tulisi olla oikeus onnellisuuteen ja oman itsensä toteuttamiseen vapaasti ja hyvän ja rehdin arvomaailman saamiseen kotoa ja hyvään itsekkunnioitukseen. Kun lapsi oppii esimerkiksi hyvillä tavoilla kotona, on varsin todennäköistä, että muuallakin hän osaa myös käyttäytyä. Ulkopuolisten silmin hyvässäkin kodissa voi puuttua se tärkein eli rakkaus lasta kohtaan. Kun lapsesta ja nuoresta välitetään, siirtyä välittäminen lapsilta ja nuorilta eteenpäin kanssaihmisille. Kodin ongelmat saattavat edesauttaa nuoria päihteiden käyttöön, rikoksiin jne. Osa nuorista kuitenkin päätyy hyvästä kodista ja kodin turvasta ja rakkaudesta huolimatta huonoille teille. Syitä on monia. Murrosikä, mikä alkaa usein tytöillä ennen poikia voi tuoda tunteen ja ajatusmallin teinitytölle miksei tietysti pojalle myös, että on kovasti aikuinen, vaikka todellisuudessa on vielä kovasti lapsi. Mediasta ja ns. ulkomaailmasta tulee myös asioita, mitä välttämättä teini-ikäinenkään ei pysty käsittelemään oikeanlaisesti. On törkeää kuinka pahasti jotkin lööppihakuiset lehdet suorastaan maiskuttelevat verisillä ja julmilla otsikoilla. Usein näistä tragedia uutisista jää kokonaan selvitystyö ja juttuun perehtyminen tekemättä. Tärkeämpää tuntuu olevan sisällön sijaan juttujen määrä ja juttujen voimakkuus. Kun lukutaitoinen lapsi lukee tämän kaltaisia juttuja, pystyykö hän todella suhtautumaan asiaan oikein? Väkivalta voi nopeasti ruveta tuntumaan normaalilta ja elämään kuuluvalta asialta lapsesta, kun lapsi tarkkailee ympäristöä.

Turvallisuus

Turvallisuus tarkoittaa negatiivista määrettä riskin olemassaolosta. Turvallisuutta siis esiintyy ilmiönä kaikkialla, missä on jonkinasteinen mahdollisuus vaaraan. Lapselle ja nuorelle hyvä turvallisuus syntyy hyvästä ja rakastavaisesta kodista, hyväksytyksi tuntemisesta sekä rakkaudella asetetuista rajoista. Kun me nuorisovaltuustolaiset työryhmässä keskustelimme turvallisuudesta, oli aluksi ongelmia juuri siksi edetä, koska turvallisuus on ääretön ja moninainen sekä ristiriitainen ilmiö. Asian mutkikkaisuudesta on teoreettisena esimerkkinä seuraavanlainen juttu: jos vanhempi haluaa taata lapsen kotiintuloajoilla turvallisuuden, saattaa lapsi jäädä matkalla kotiin auton alle todennäköisemmin liikenteen ollessa suurempi, kuin se olisi ollut tunnin päästä eli myöhemmällä kotiintuloajalla. Toinen toisenlaista turvallisuutta parantava seikka sulkee tässä esimerkissä toisenlaista turvallisuutta eli turvallisuus voi syödä turvallisuutta! Tämä esimerkki osoittaa turvallisuuden ristiriitaisuuden. Kaikki on mahdollista, vaikka seinien sisälle mädäntyminen, mutta järkevä turvallisuuden priorisointi on paikallaan, kun on kyse nuorista ja lapsista. Turvallinen koti, hyvä arvomaailma ja vastuullinen vapaus ovat takuukiviä nuoren turvallisuudessa. Mitä pienempi lapsi on kyseessä, sen tärkeämpi on vanhempien/vanhemman merkitys lapselle. Lapsella tulee olla ymmärtäjä ja rakastaja, joka jaksaa olla kiinnostunut lapsen tekemisistä ja kannustaa positiivisella asenteella lasta. Nuorille ja lapsille turvallisuutta edistävä asia on myös hyvän itsesuojeluvaiston opettaminen. Nuoren on hyvä tietää, että jos on epäselvä asia, voi kysyä ja turvautua aina vanhempaan ihmiseen. Hyvinvoiva yksilö on turvallinen kanssaihmisille. Seurakunnat tekevät kunnissa arvokasta nuorisotyötä, mikä luo tiettyä turvaa monille nuorille. Kuntien olisi ehdottaman tärkeää pitää kouluissa koulupsykologeja ja hoitaa asiat siten, että kun nuorelle haetaan apua sitä myös saa. Avun tulee olla myös huippuluokkaista, vaikka on niitä ongelmanuoria joidenka pään sisään pääseminen on erittäin vaikeaa. Kuntalaisilla on oikeus saada joka tapauksessa vastinetta rahoille, mitä hoitoon ja apuun tulee. Kustannuksiltaan tilanne on se että, meillä oikeasti ei olisi vaaraa menettää ennenaikaisesti yhtään nuorta työelämästä. Turvallisuutta luo hyvät nuorille suunnatut palvelut, turvallinen koulu, monet eri instituutiot kuten seurakunnat, hyvä koti ja vastuulliset yksilöt eli kansalaiset. Meissä nuorissa on tulevaisuus; me haluamme ja tulemme jatkamaan esi-isiemme tavoin Suomen rakentamista yhä paremmaksi maaksi. Jokaisella nuorella tulee olla oikeus tähän mahdollisuuteen. Heikoimpia ja huonovointisia nuoria ja lapsia ei tule hylätä, vaan heitä tulee auttaa ja motivoida elämässä eteenpäin. Kiitos!